

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt III. Ex Concilio (a) Nannetensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPVT III.

Ex Concilio (a) Nannetensi.

VT quisque (b) presbyter, qui plebem (c) regit, clericum (d) habeat, qui secum (e) canter Epistolam (f), & Lectionem legat, & qui (g) scholas possit tenere, & admonere suos parochianos, ut filios suos ad fidem discendam mittant ad Ecclesiam, quos ipse cum omni castitate erudiat.

NOTÆ.

(a) *Nannetensi.* In texta collectione legitur Maticensi: in prima autem Nannetensi, & etiam apud Ivonem p. 6. *Decreti, cap. 152.* citantur hæc verba ex *can. 8. Concil. Nannet.* & etiam à Burchardo lib. 2. *Decreti, cap. 56.* & credo esse cānonem Concilii Nannetensis: tum quia ex eo citatur hic cānon à Lindembrogio in *Glossario legum antiq. verbo Schola*, Filelaco de *origine paræci, in fine cap. 4.* tum quia in prioribus canonibus ipsius Concilii agitur de presbytero paracho Missam celebrante; unde facile credi potest, statim PP. edidisse præsentem canonem; & sicut ipsius Concilii subscriptiones, & alia temporis injuria perierunt; ita & præterea canon; ejus tamen verba ferè omnia reperiuntur in Concilio Parisiensi I. *cap. 30.*

(b) *Presbyter.* Inter alia nomina, quibus parochus proprius, regens populum, appellatur, frequens est presbyteri, ut passim in veteribus Conciliis & Sanctorum Patrum epistolis obvium est, ex quibus aliqua fragmenta referam, In Concilio Sardiensi *can. 12.* statuitur, ut Episcopi; si in suis possessiones venturi sunt, & fructus suos collecturi, tribus diebus Dominicis, id est, tribus septimanis in suis possessionibus degant, & in Ecclesia, quæ propè est, in qua Presbyter populum congregat, ne à communionem alieni videantur, convenient, & sacrificium celebrent. In Concilio Emerit. *can. 9.* legitur: Placuit, ut quisquis ab Episcopo sanctum in possessione presbyteri ad distribuendum tempore opportuno accepit chrizma, nihil ab eis beneficii vanità tollere, aut petere presumat. Concilio Carthaginensi *can. 36.* ibi: Presbyteri, qui per Dioceses Ecclesias regunt. Concilio Sueffionensi sub Pipino, ibi: Presbyter, qui in parochia est. Et in Concilio Troslejano *can. 6.* habetur præclara exhortatio ad presbyteros parochianos: latè illustrat Filelaco de *origine paroch. cap. 3.*

(c) *Plebem.* Id est, parochiam; licet enim plebs aliquando accipiatur pro diocesi, tamen plerumque accipitur pro parochia, *cap. 1. de emptio. & vend. Concilium Africanum can. 87.* Parisiensis lib. I. *can. 25.* Regiensis *can. 3. & 4.* Concilium Nannet. *can. 4.* ibi: Cum Sacerdos viderit aliquem infirmari in sua plebe. Latè illustrant Filelaco de *origine paræci, cap. 2.* Soucherus in *notis ad epist. 268. Ivonis.*

(d) *Clericum habeat.* Consonat Concilium Emerit. *can. 18.* ibi: *Institu hac sancta Synodus, ut omnes parochiani presbyteri, juxta ut in rebus sibi à Deo creditis sentiunt habere virtutem, de Ecclesia sua familia clericos sibi faciant, quos D.D. Gonzal. in Decretal. Tom. III, Pars I.*

per bonam voluntatem ita nutriant, ut & officium sanctum dignè peragant, & ad servitium suum aptos eos habeant. Hi etiam vestium, & vestitum dispensatione presbyteri merebuntur. Parisiensis I. *can. 30.* ibi: *Jam dudum à pio, & orthodoxo Principe Ludovico, Deo amabili Imperatore admonitum, iussuque est, ut Rectores Ecclesiarum in Ecclesiis sibi commissis strenuos milites, quibus Christus Deus placari posset, prepararent, & educarent. Idem refertur in additione capitul. 2. cap. 5.* ibi: *In hoc uniuersumque studium volumus probare, ut, quando ad provinciale Episcoporum Concilium ventum fuerit, unusquisque Rectorum, scholasticos suos eidem Concilio adesse faciat, quantum & ceteris Ecclesiis noti sunt, & ejus solers studium circa divinam cultum omnibus manifestum fiat. Concilium Varsense 2. can. 1.* Omnes presbyteri, qui sunt in parochiis constituti, secundam consuetudinem, quam per totam Italianam satis salubriter teneri cognovimus, juniores lectores quantumcumque sine uxore habuerint, secum in domo, ubi ipsi habitare videntur, recipiant, & eos quomodo boni Patres spiritualiter nutriendos, psalmos parare, divinis lectionibus insistere, & in lege Domini erudire contendant. Theodulphus Aurelianensis epist. ad Parochos, *num. 20.* ibi: *Eadem sermè presbyteri per villas, & vicos scholas habeant; & si quilibet fidelium suos parvulos ad discendas literas eis commendare velit, eos suscipere, & docere non renuant, sed cum summa caritate eos doceant. Illustrant Nicolaus Lemaitre de *juribus Episcop. lib. 2. cap. 4. fol. 244.* Filelaco de *orig. paræci, cap. 4.* Barbofa de *offic. Parochi lib. 1. cap. 11.* Clericum autem hunc communi voce Psalmistam dictum, presbyteri ipsi parochum eligebant, & in gradum Clericorum, ut sibi juvaret in cantu, & schola; cooptabant. D. Isidorus lib. 1. de *inst. cleric. cap. 12.* Rabanus Maurus lib. 1. de *inst. cleric. cap. 11.* de quibus Psalmistis accipiendi sunt textus in *cap. Psalmista 23. dist. cap. omnes psallentes, 38. dist. dist. cap. 1. de celebratione Missarum.* Unde explico capitulare Caroli 220. lib. 5. in illis verbis: *Ut omnis presbyter die Dominico cum psallentio circummeat Ecclesiam suam, unà cum populo, & aquam benedictam secum ferat. Ubi pro psallentio legit Filelaco de origine paræci, cap. 5.* Proconcessionale; sed ego pro psallentio accipio clericum psallentem, quem presbyteri parochi debent secum habere ad psallendum, & legendum, ut in hoc textu docetur; alii tamen sunt Psalmistæ solenniter ab Episcopo ordinati, quibus ratione proprii gradus psallendi ministerium competit, de quibus in *cap. non liceat, 92. dist. cap. non oportet, 44. dist. Synodus Laodic. cap. 15. & 23. & in l. addictos 29. C. de appellat. ubi eos Synoditas Imperator appellat: videndus**

B
Panci-

Pancirola 2. var. cap. 174. de quo gradu, & eius effectibus latè agunt Vicecomes volum. 3. de Missæ ritib. cap. 24. Antonius Augustinus in epit. lib. 8 tit. 8. Ambian. ad Tertull. de monog. cap. 12. observ. 3. Hallier. de sacris elect. 2. p. sect. 5. art. 2 §. 33. Gibalinus de clausura disquisit. 1. cap. 9. §. 1. Baronius in Martyrol. die 15. Julii. fol. 292. Saulay in panoph. cleric. lib. 4. cap. 4. Cellotius de hierarch. lib. 6. cap. 14. Clericus autem, de quo in præfenti textu, necessariò debet adesse, ut presbytero sacrificium Missæ celebranti ministret, & respondeat, cap. proposuit, de filiis Presbyt. Concil. Mogunt. celebratum anno 813. cap. 43. Parisiense sub Ludovico lib. 1. cap. 48. & in Concil. Moguntino anno 1549. Augustano anno 1548 can. 18. Eboracensi anno 1194. Statuitur, ne sine ministro Missæ sacrificium celebraretur; & Leo IV. in epist. per provincias missa, jubet ut nullus Missam cantet solus, ideoque in cap. placuit 1. q. 4. cap. illud 2. q. 1. cap. memo 9. de consecr. dist. 1. cap. cum sicut, de consecr. Eccl. docetur, ut Basilica non consecratur absque dote congrua ad alendos presbyterum, & ministros. An verò sacerdoti ministranti unum tantum, vel duo debeant adesse ministri, pro expositione textus in cap. hoc quoque de consecr. dist. 1. pertractant latè Petrus Gregorius lib. 1. partit. tit. 19. cap. 3. Landmeter. de veteri cleric. lib. 2. cap. 84. Suarez adversus Regem Angliæ lib. 2. cap. 6. & de sacram. q. 83. dist. 87. sect. 1. Espenceus in tract. de Missa publ. & privata. Corjolanus in chron. anno 175. Diana part. 10. tract. 15. resol. 16. Vicecomes de Missaribus volum. 3. lib. 1. cap. 13. Antonius Monchiac. 3. p. de sacrificio Missæ, cap. 30. Garcia in summa eod. tract. fol. 575. Pater Henao eod. tr. c.

5. (e) Cantet] Licet enim prioribus Ecclesiæ sæculis omnes fideles utriusque sexus in Ecclesia psallerent, ut retuli supra in cap. 1. & fusè probat Vicecomes de Missæ ritibus volum. 3. lib. 1. cap. 30. cum sequent. tamen postea hoc tantum permillum fuit clericis, laicis verò prohibitum Concil. Laodicensi can. 15. Carthag. 4. can. 10. ibi: Quod non oportet præter canonicos cantores, qui suggestum ascendunt: & qui ex membrana psallunt, aliquos alios canere in Ecclesia. Unde instituta fuit schola cantorum, de qua agunt Menardus ad sacram. D. Gregorii, fol. 62. Cironius ad tit. de offic. Primic. Corjolanus in chron. anno 53. n. 60. & anno 555. Mendoza q. 3. positiva, num. 2. P. Herrera de offic. divino cap. 15. Landmeter. lib. 2. de veteri mon. cap. 12. Grethler. in notis ad Codicum lib. 1. cap. 12. Serlogus tom. 3. in Cantica, pag. 447.

6. (f) Epistolam, & lectionem.] Postquam ab Ecclesiæ Patribus statutum fuit, ut Diaconi in Ecclesia Evangelium legerent & Subdiaconi Epistolam, Concilio Arvernensi sub Leone III. & Carolo, anno 813. can. 4. ad lectorem spectavit

legere cæteras lectiones, cap. clericos, verb. Lectores, 21. dist. cap. perlectis, vers. Ad Lectores, 25. dist. excepto semper Evangelio. Unde in Concilio Carthaginensi 3. can. 2. statuitur, ut cum Lectores in Ecclesia legunt, populum non saluent. Plura de lectoris munere in Ecclesia congesterunt Vicecomes dicto volum. 3. lib. 1. cap. 26. Jodocus Coccius lib. 5. thesauri fidei cathol. art. 14. Spondanus in epit. Baronii, anno 253. num. 14. Menardus ad D. Gregorium, fol. 274. Cironius ad tit. de cleric. non resid. Ambianus ad Tertull. de fuga, cap. 11. obs. 2.

(g) Scholam tenere.] Consonant capitulo 20. incertæ editionis, ibi: Presbyteri per villas & vicus scholas habeant; & si quilibet fidelium suos parvulos ad discendas literas eis commendare velit, eos suscipere & docere non rennent, sed cum summa charitate eos doceant. Quod delumptum est ex Theodulpho Aureliano. num. 20. supra num. 1. relato; erant enim olim in Ecclesia scholæ duplicis generis; aliæ in monasteriis, in episcopis aliæ. De his scholis agitur in Concilio Toletano 4. can. 23. Aquisgran. can. 72. ibi: Vis schola legentium puerorum fiant, ubi psalmos, notas, cantuum, computum, grammaticam per singula monasteria, vel episcopia discant. Quæ verba reperuntur lib. 11. capitul. Caroli, cap. 72. De monasticis scholis ita cavetur in Concil. Turon. 2. can. 14. Schola labore communi construat, ubi omnes jaceant, aut Abbate, aut Preposito gubernante, ut dum duo, vel tres vicissim legant, & excubent, alii consolentur. Non tamen scholæ istæ omnibus pueris patebant, sed tantum oblati, ut probant Gibalinus, de clausura disquisit. 1. cap. 2. §. 11. Benedictus Ephenus disquisit. monast. lib. 4. tract. 1. & in vita Sancti Benedicti cap. 45. fol. 1099. Scholæ, quæ in episcopis erant, aliæ in Ecclesiis Cathedralibus presbyteris deputabantur, de quibus agemus in cap. 1. de Magistris; aliæ assignatæ erant pueris, de quibus in Concilio Valentin. Galliæ ita cavetur can. 18. Divina quàm humana literatura, necnon & ecclesiastica cantilena, iuxta exemplum prædecessorum, Cabilon. 2. can. 3. & lib. 2. capitul. Caroli, can. 5. ibi: Scholæ sane ad filios, & ministros Ecclesiæ instruendos, vel edocendos, sicut nobis præterito tempore ad Avinacium promissis, & vobis in junximus in congruis locis, ubi necdum perfectum est, ad multorum utilitatem & profectum à vobis ordinari non negligantur. Concilio Moguntino sub Carolo Magno, cap. 45. Signum est, ut filios suos donent ad scholam, sive ad monasteria, sive foras presbyteris, ut fidem catholicam rectè discant, & orationem Dominicam. Reperitur capitul. lib. 5. cap. 95. De his agitur in præfenti textu, & in cap. 1. de celebrat. Missarum. Pluraque de illis congesterunt Lindembrogus in Glossario, verbo Schola. Gibalinus dicto cap. 2. §. 11. Filescus in cap. 15. §. 2. de offic. ordin. Cironius lib. 2. observ. cap. 7.